

RAŃTUCH (14) *sb m*

rańtuch (3), **rantuch** (1), [**rajńtuch**], rańtuch *a.* rantuch (10); rańtuch *TarDuch*, *Mącz* (2); rantuch *CzechEp*.

a jasne.

sg N rańtuch (9). ◇ *A* rantuch (1). ◇ *I* rańtuch(e)m (1). ◇ *pl* [*N* rańtuchy.] ◇ *G* rańtuch(o)w (3).
◇ [*L* rańtuch(a)ch.]

Sł stp brak, Cn: rantuch, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVII w.: rańtuch.

1. *Duży kawał tkaniny służący do okrywania; peplum (peplus) Calep, Cn; velamentum PolAnt; linum Mącz; calyptra (caliptra) Calep; ricinus Cn (13) : Iako my othym vyemy isch. yakom ya nyewszyal v robotlyvy zophy gdy szla do targv [...] czterech kith conopy y czterech ranthuchow ploczennych ZapWar 1525 nr 2331, 1527 nr 2534; Mącz 302c; [ActRector 1537 nr 100; KsięgaSądTrześ 1561 nr 1147; tkanka aksamitna, wacek czerwony, rantuch na deszcz InwMieszcz 1585 nr 266].*

W połączeniach szeregowych (2): Sindon, Cienkiewy á fubtilney lniáney przędze prześcieradło álbo rąbek/ rańtuch Mącz 395a; [W czasie procesji z okazji Bożego Ciała wierni] z vkłonem kwiatki rzucią: w wieniec/ w tkankę/ w fártufzek y w rántuch iáki kołztowny/ złotogłowowy ábo kitaykowy vbierią [monstrancję] CzechEp 191; [CracArtific 1552 nr 634].

Szereg: »prześcieradło i rańtuch« (1): Iezu kthorys z małciami prześcieradłem czyłtem y rańthuchem byłes obwinion. fmi(łuj) fie nad nami. TarDuch C7.

a. *Chusta na głowę noszona przez kobiety; calantica, flammeum, rica Calep, Cn; redimiculum Calep (8) : Flammeum – Zołti rantuch iakowego vziwaią biaległowi powefelu. Calep 422b, 150b, 154b, 422b, 773b, 902a, 924b; [tedy niechaj Jej KM w szacie czarnej z sukna włoskiego i także też w płachtach nie w miąższych, jakoby w rantuchach, jechać i nas w temże witać raczyła. ListyZygmAug 1548 72].*

[Zwrot: »rańtuchem nakryć (a. przykryć się)«: Tedy oná [Rebeka, kiedy ujrzała z daleka Izaaka] wźiawłzy rántuch przykryła fię. BibRadz Gen 24/65 (Linde); TomZbrudzPeryk Dan 13/32.]

2. *Przepaska na głowę (1) : Infula Fascia in modum diadematis [...] a quo dependent vittae ab utraque parte – Infuła, rantuch rozpuńczoni. Calep 535a.*

Synonim: 1. rąbek.